

Opgave 3 Arbeidsmigratie in goede banen

Bij deze opgave horen de teksten 4 en 5 en tabel 3 uit het bronnenboekje.

Inleiding

In 2004 trad een aantal landen uit Midden- en Oost-Europa, zoals Hongarije en Polen, toe tot de Europese Unie. Vanaf 2007 kregen arbeidsmigranten uit deze landen daarmee vrije toegang tot de Nederlandse arbeidsmarkt. Het vraagstuk van arbeidsmigratie uit Midden- en Oost-Europese landen staat in deze opgave centraal.

- 1p 13 Geef aan waarom de toetreding van Midden- en Oost-Europese landen tot de Europese Unie een voorbeeld is van globalisering. Gebruik in je antwoord het kernconcept globalisering.

Lees tekst 4.

In tekst 4 staat een aantal fragmenten uit een verslag van een commissie die onderzoek heeft gedaan naar arbeidsmigratie uit Midden- en Oost-Europese landen. In de tekst staan verschillende maatregelen om sociale uitsluiting bij arbeidsmigranten tegen te gaan. Sociale uitsluiting kent vier componenten. Een daarvan is een tekort aan materiële goederen.

- 2p 14 – Geef een maatregel uit tekst 4 die bedoeld is om een van de andere drie componenten van sociale uitsluiting tegen te gaan.
– Licht toe waarom die maatregel past bij de betreffende component van sociale uitsluiting.

Er zijn verschillende factoren die de maatschappelijke positie van arbeidsmigranten beïnvloeden.

- 4p 15 Leg aan de hand van tekst 4 uit dat zowel positietoewijzing als positieverwerving van invloed kan zijn op de maatschappelijke positie van arbeidsmigranten. Gebruik in je uitleg:
– de definities van positietoewijzing en positieverwerving;
– uit tekst 4 een voorbeeld van positietoewijzing en een voorbeeld van positieverwerving.
- 2p 16 – Formuleer een standpunt over arbeidsmigratie binnen de Europese Unie dat past bij de liberale ideologie.
– Geef vervolgens een liberaal ideologisch uitgangspunt dat past bij het geformuleerde standpunt.

Lees tekst 5.

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) heeft onderzoek gedaan naar arbeidsmigratie in Europa. De WRR onderscheidt verschillende migratiepatronen. In tekst 5 staat een aantal kenmerken van deze migratiepatronen.

Je kunt bij migrantengroepen de mate van binding met het land van herkomst en met het bestemmingsland meten met behulp van verschillende indicatoren.

- 3p 17 – Geef op grond van tekst 5 een indicator die de mate van binding van migrantengroepen met het **land van herkomst** kan meten.
- Geef op grond van tekst 5 een indicator die de mate van binding van migrantengroepen met het **bestemmingsland** kan meten.
- Geef aan waarom het indicatoren van **binding** zijn. Gebruik in je antwoord het hoofdconcept binding.

Migratie kan voor bijvoorbeeld Poolse arbeidsmigranten gevolgen hebben voor hun identiteit.

- 4p 18 Leg uit dat werken en wonen in Nederland de Poolse identiteit van arbeidsmigranten uit Polen kan verzwakken, maar ook kan versterken. Gebruik in je uitleg:
- de definitie van het begrip sociale identiteit;
 - het kernconcept acculturatie;
 - een component van sociale uitsluiting.

Bekijk tabel 3.

De WRR concludeert dat er in landen als Italië een verschil is tussen het opleidingsniveau van arbeidsmigranten en het type werk dat zij verrichten. In tabel 3 staan percentages van het type werk dat Italiaanse burgers en arbeidsmigranten uit een aantal Midden- en Oost-Europese landen (EU-8-burgers) in 2006 en 2010 in Italië verrichtten, onderverdeeld naar opleidingsniveau. Hoofdarbeid wordt over het algemeen maatschappelijk hoger gewaardeerd dan handarbeid.

- 6p 19 In hoeverre is op grond van tabel 3 de Italiaanse samenleving tussen 2006 en 2010 meer open of meer gesloten geworden voor Italianen en voor EU-8-burgers? Leg je antwoord uit met behulp van:
- een vergelijking tussen de situatie van Italianen tussen 2006 en 2010;
 - een vergelijking tussen de situatie van EU-8-burgers tussen 2006 en 2010;
 - een kenmerk van een gesloten samenleving en/of een kenmerk van een open samenleving.

Opgave 3 Arbeidsmigratie in goede banen

tekst 4

Enkele passages uit het rapport 'Arbeidsmigratie in goede banen'

Huisvesting

Er is (...) onvoldoende woningaanbod voor arbeidsmigranten. Dit komt doordat de toestroom is onderschat en er onvoldoende zicht is op het
5 aantal arbeidsmigranten. Ook is het onduidelijk hoe de verantwoordelijkheden verdeeld zijn op dit vlak tussen werkgevers, woningcorporaties en gemeenten. (...) Slechte huisvesting wordt geaccepteerd door de
10 arbeidsmigrant, die zo laag mogelijke woonkosten wil hebben. (...) Het kabinet heeft diverse acties in gang gezet, zoals (...) prestatieafspraken over de bouw van logiesachtige huisvesting en (...) regelgeving voor het ombouwen van kantoren en andere panden naar huisvesting voor arbeidsmigranten. (...).

Leefbaarheid

20 Overlast op macroniveau is beperkt, maar lokaal doen zich wel degelijk problemen voor. (...) De commissie beveelt aan (...) voorlichting te geven over de leefregels in de openbare

25 ruimte en op het werk in Nederland, ook in landen van herkomst. (...) Criminaliteit gepleegd in Nederland door mensen uit Midden- en Oost-Europa is (...) niet zo zeer toe te
30 schrijven aan arbeidsmigranten, maar juist aan mensen die louter met een crimineel motief naar Nederland komen. Dit leidt tot een slecht imago van arbeidsmigranten uit Midden- en
35 Oost-Europa.

Integratie, onderwijs en taal

Op sommige scholen waar veel kinderen van Midden- en Oost-Europeanen zitten, doen zich knelpunten voor. (...) In reactie op signalen van
40 scholen heeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) (...) maatregelen genomen. (...) In aanvulling hierop beveelt de commissie aan (...) de leerplichtambtenaar actief kinderen te laten
45 opsporen in buurten waar veel kinderen uit Midden- en Oost-Europa wonen die onder de leerplicht vallen, recht hebben op onderwijs, maar hier
50 geen gebruik van maken. (...)

naar: Tijdelijke commissie Lessen uit recente arbeidsmigratie (2011)

tekst 5

Arbeidsmigratie in vieren

Arbeidsmigranten die onder het patroon van **tijdelijke, circulaire migratie** vallen, onderhouden weinig contacten met Nederlanders. Zij spreken ook amper Nederlands en werken vooral om het verdiende geld in het herkomstland te investeren. Ze sturen gemiddeld ruim 5400 euro per jaar naar huis. Het zijn vaak arbeidsmigranten die in het land van herkomst een partner en/of kinderen hebben. Ze doen vaak seizoenswerk in de land- en tuinbouw, maar verrichten ook geschoolde handarbeid.

Het patroon van **transnationale of bi-nationale migratie** betreft migranten die (...) naar verhouding veel contacten hebben met Nederlanders (ze spreken ook Nederlands), maar ook hun contacten met het herkomstland onderhouden. Zij sturen veel geld op (gemiddeld zo'n 3900 euro). Dit migratiepatroon zien we vooral bij hoog opgeleiden en, in wat mindere mate, bij middelbaar opgeleiden. Ze zijn in Nederland vooral werkzaam in een middelbaar beroep en hebben een goed inkomen. Zij zijn vaak al wat langer in Nederland en hebben er vaak een partner, maar (nog) geen kinderen. De verwachting is dat zij op termijn teruggaan of doormigreren naar een ander land.

Het patroon van **vestigingsmigratie** is vooral zichtbaar bij hoger opgeleiden, die al langere tijd in Nederland zijn, en die (...) aangaven voor langere tijd (meer dan vijf jaar) in Nederland te willen blijven. Deze groep stuurt relatief weinig geld naar het herkomstland (gemiddeld zo'n 700 euro). Het betreft vooral personen die kinderen in Nederland hebben en waarbij de partner niet (meer) in het land van herkomst woont. Zij zijn vaak werkzaam in relatief hogere beroepen.

Het patroon van **footloose migratie** tekent zich af bij migranten die nog relatief kort in Nederland zijn. Zij (...) spreken slecht Nederlands, hebben geen Nederlandse vrienden en een onzekere arbeidspositie (velen hebben geen tewerkstellingsvergunning). Ze onderhouden echter ook geringe contacten met het thuisland (...). Zij hebben vooral, maar niet uitsluitend, een lage opleiding. Footloose migranten zijn relatief vaak single en op wat jongere leeftijd naar Nederland gekomen. (...) Deze groep kent nog weinig familiale verplichtingen. Net als de 'vestigingsmigranten' stuurt deze groep weinig geld naar het herkomstland: gemiddeld zo'n 800 euro per jaar.

naar: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2012)

tabel 3

Opleidingsniveau en type werk van Italianen en EU-8-burgers in Italië in 2006 en 2010

	type werk	Italianen		EU-8-burgers	
		hoofd- arbeid	hand- arbeid	hoofd- arbeid	hand- arbeid
	opleidingsniveau				
2006	laag opgeleid	18.8%	81.2%	7.3%	92.7%
	middelbaar opgeleid	69.7%	30.3%	10.9%	89.1%
	hoog opgeleid	97.1%	2.9%	80.0%	20.0%
2010	laag opgeleid	19.9%	80.1%	6.2%	93.8%
	middelbaar opgeleid	68.3%	31.7%	10.7%	89.3%
	hoog opgeleid	96.8%	3.2%	50.7%	49.3%

Toelichting op tabel 3

EU-8: Estland, Letland, Litouwen, Polen, Slowakije, Slovenië, Tsjechië en Hongarije

Opleidingsniveau: hoogst genoten opleiding op basis van ISCED-indeling van UNESCO:

- laag opgeleid: tot en met secundair onderwijs eerste fase (zoals basisonderwijs en vmbo)
- middelbaar opgeleid: secundair onderwijs tweede fase (zoals mbo en havo)
- hoog opgeleid: hoger onderwijs eerste, tweede en derde fase (zoals hbo bachelor en universitaire master)

Type werk:

- hoofdarbeid (in het Engels 'white collar') is bijvoorbeeld een manager op een kantoor
- handarbeid (in het Engels 'blue collar') is bijvoorbeeld een stratenmaker

naar: European Trade Union Institute (2013)